

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, доцента

ПЕТРИК ІЛОНІ ВЛАДИСЛАВІВНИ

на дисертацію Рикованової Ірини Сергіївни

на тему «Логістика постачання виробничого обладнання на підприємство»

поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами

(за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок із науковими програмами, планами, темами

Логістика постачання є популярною темою у сучасному науковому середовищі, оскільки завжди ставиться питання про матеріальне забезпечення підприємства, яке впливає на постачальницьку мережу, транспортні перевезення, а також враховує цінові бар'єри у ринковому середовищі та ситуації на міжнародних ринках (умови митного регулювання, пільги, стандарти якості тощо).

Логістичний ланцюг являє собою лінійно-впорядковану множину фізичних та/або юридичних осіб (постачальників, перевізників, логістичних посередників тощо), що безпосередньо беруть участь у доведенні до конкретного одержувача (споживача) необхідних матеріалів та/або готової продукції. Побудова ефективного логістичного ланцюга та визначення зв'язків між його учасниками дозволяє бізнес-організації уточнити рольову установку для кожної логістичної ланки, з урахуванням її статусу та організаційної специфіки і на цій основі розробити ефективні управлінські рішення. Логістична політика постачання залежить від побудови та взаємозв'язків у ланцюзі поставок: чим більше зінтегровані учасники ланцюга поставок, тим більший ефект підприємство отримає від логістичної політики. Ця політика змінюватиметься відповідно до впливів на ланцюг поставок як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. Тому виникає потреба у подальшому дослідженні проблем, пов'язаних із удосконаленням логістики постачання виробничого обладнання на підприємство, що пов'язане з її особливостями: високою вартістю та тривалістю використання, а також інвестиційною складовою.

Дисертація Рикованої І.С. є важливим кроком в розробленні та науковому обґрунтуванні теоретико-методологічних положень, практичних рекомендацій щодо удосконалення логістики постачання виробничого обладнання на підприємство.

Отже, проблема системи удосконалення логістики постачання виробничого обладнання на підприємство констатується як актуальна, а відтак актуальним і своєчасним можна оцінити дослідження Рикованої І.С. на тему «Логістика постачання виробничого обладнання на підприємство».

Підтвердженням актуальності обраної теми дисертаційної роботи є її прямий зв'язок з численною тематикою науково-дослідних робіт, зокрема дисертацію виконано відповідно до наукового напрямку кафедри маркетингу і логістики «Маркетинг і логістика в системі інноваційних концепцій менеджменту», а також в межах науково-дослідних робіт кафедри маркетингу і логістики «Маркетингова та логістична концепція у діяльності підприємств» (номер державної реєстрації 0114U001226), «Інфраструктурні системи забезпечення сталого розвитку підприємств, регіонів та економіки країни» (номер державної реєстрації 0114U001227) та «Інноваційна логістика в розвитку економічних систем різних інтеграційних рівнів» (номер державної реєстрації 0118U100596).

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових досліджень

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформовані у дисертації, теоретично обґрунтовані, оскільки базуються на глибокому вивченні та узагальненні наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників з проблем логістики постачання, а також постачання виробничого обладнання на підприємство. Список використаних джерел містить 198 найменування. Структура і кількість опрацьованих літературних джерел свідчить про глибину проведеного дослідження, автор посилається на класичні та сучасні праці відомих фахівців, дискутує з ними і пропонує власне бачення відповідних економічних явищ та процесів.

Обґрунтованість результатів дисертаційного дослідження Рикованої І.С. підтверджується вибором та кваліфікованим використанням широкого масиву статистичних даних та сучасних методів наукового дослідження, методик та підходів щодо побудови відповідних моделей і проведення необхідних розрахунків.

Рецензування дисертаційної роботи, автореферату та публікацій Рикованової І.С. показало, що положення, висновки та рекомендації дисертантки обґрунтовані на належному методологічному рівні, є достовірними, характеризуються високим ступенем наукової новизни.

Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань у дисертаційній роботі використано такі загальнонаукові та спеціальні методи досліджень: зокрема для конкретизації основного змісту, сутності та етимології понять «постачання», «закупівля», «стратегії постачання», «логістика постачання» використано порівняльний аналіз, систематизування та узагальнення; при визначенні чинників впливу на розробку стратегії постачання виробничого обладнання на підприємство застосовано групування; при формуванні етапів процесу постачання виробничого обладнання на підприємство використано структурно-логічний аналіз; при виокремленні ознак виробничого обладнання при формуванні стратегії постачання його на підприємство - аналогій та екстраполяції; при обґрунтуванні передумов та перспектив розвитку логістики постачання виробничого обладнання для потреб енергетичної галузі в Україні - методи порівняння, спостереження; при формуванні процесу та критерії вибору постачальника логістичних послуг й визначення інтегрального (зведеного) показника рівня відповідності логістичного провайдера - моделювання; при побудові моделі взаємовідносин учасників процесу постачання виробничого обладнання як проектного вантажу - синергії; для наочного представлення теоретико-прикладного матеріалу роботи - графічний.

Достовірність отриманих результатів дисертаційної роботи Рикованової І.С. підтверджено їх використанням у практичній діяльності підприємств України.

Одержані результати наукової роботи характеризуються науковою новизною, придатні для подальшого удосконалення існуючих і розробки нових методологічних положень й прикладних аспектів забезпечення логістики постачання виробничого обладнання на підприємство.

Викладене свідчить про перспективи використання результатів дисертаційного дослідження Рикованової Ірини Сергіївни у теоретичному та практичних напрямках.

3. Структура і зміст основних положень дисертаційної роботи

Дисертація за своєю структурою містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (198 найменувань) та 3 додатки, основний її зміст викладено на 176 сторінках тексту.

У вступі дисертаційної роботи (с. 20-29) обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульована мета, визначені завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, наведено елементи наукової новизни та практичне значення отриманих результатів, подано інформацію про апробацію результатів дисертації.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретичні основи логістики постачання виробничого обладнання на підприємство» (с. 30-89) досліджено поняття логістика постачання (28-32); сформовано концептуальні особливості логістики постачання виробничого обладнання на підприємство (с. 32-34); узагальнено процес постачання виробничого обладнання на підприємство (с. 43-45); здійснено систематизацію класифікаційних ознак постачальників за різними характеристиками (с. 45-47); побудовано базову платформу логістики постачання виробничого обладнання на підприємство (с. 47-48); сформовано вимоги щодо стратегічних рішень при формуванні системи постачання виробничого обладнання на підприємство (с. 54-66); систематизовано параметри постачання негабаритних та нестандартних перевезень (с. 72-79).

У другому розділі «Аналізування умов та чинників системи логістичного обслуговування матеріальних потоків виробничого обладнання з особливими характеристиками» (с. 86-133) розглянуто та здійснено аналізування стану енергетичної галузі України та обґрунтовано перспективність використання електрогенеруючих потужностей з відновлювальних джерел енергії (с. 89-111); обґрунтовано (на прикладі зведення ВЕС «Старий Самбір-1») доцільність залучення фахівців із перевезення негабаритних елементів виробничого обладнання на початкових етапах розроблення проекту зі створення або модернізації об'єктів електрогенерації (с. 112-119); доведено неузгодженість понять «мультимодальні перевезення», «інтермодальні перевезення», «комбіновані перевезення» (с. 120-130); проаналізовано перспективи розвитку комбінованих та мультимодальних перевезень негабаритних та нестандартних вантажів (с. 131-138); проаналізовано ринок логістичних послуг в сфері постачання виробничого обладнання із врахуванням нечітких класифікаційних

ознак пропозицій асортименту послуг зі сторони логістичних провайдерів (с. 140-153).

У третьому розділі «Прикладні інструменти реалізації логістичних рішень у постачанні проектних вантажів» (с. 157-191) розроблено та обґрунтовано процес та критерії вибору постачальника логістичних послуг для організації перевезення негабаритних елементів виробничого обладнання (с. 159-163); обґрунтовано та визначено інтегральний показник відповідності логістичного провайдера із врахуванням вагомості кожного критерію (с. 163-171); удосконалено процес виконання логістичного проекту постачання негабаритних (проектних) вантажів (с. 173-175); запропоновано (на прикладі створення об'єкту вітрової електрогенерації) включення логістичного провайдера відповідного рівня в процес підготовки, розроблення та реалізації проекту створення виробничого об'єкту задля досягнення більшого значення коефіцієнту корисної дії проектної діяльності загалом (с. 178-182); удосконалено оцінювання логістичних підпроцесів постачання за ознакою квазістандартності, враховуючи стану попиту та пропозиції на ринку логістичних послуг (с. 186-189).

У висновках (с. 194-195) узагальнено отримані результати дисертаційної роботи та наведено рекомендації щодо їх використання.

4. Новизна отриманих результатів дослідження

Новизна отриманого дисертаційного дослідження, на основі опрацювання істотних масивів теоретичного і практичного матеріалу, їх аналітичного осмислення і узагальнення, полягає в розробці теоретичних і методологічних положень щодо логістики постачання виробничого обладнання на підприємство, серед яких найбільший науковий інтерес становить таке:

Вперше запропоновано базову платформу логістики постачання виробничого обладнання на підприємство, яка враховує вимоги різних суб'єктів постачання; мегатенденції, які впливають на логістику постачання виробничого обладнання на підприємство; логістичні ризики та забезпечує ефективне транспортування (поетапне та одночасне) елементів виробничого обладнання на підприємство і дозволяє оптимізувати логістичні витрати (с. 47-49 дисертації).

Отримало подальший розвиток дефініція «логістика постачання», що відрізняється від існуючих трактувань уточненням її змістовної частини як окремого виду діяльності в загальній структурі видів діяльності підприємства, який забезпечує ефективну систему організування транспортування,

складування вантажів, головна мета якої - задоволення потреб підприємства з оптимальною часовою та економічною ефективністю, що дозволяє формувати концептуальні засади логістики постачання виробничого обладнання на підприємство (с. 30-33 дисертації).

Отримало подальший розвиток система кваліфікаційних ознак логістики постачання елементів виробничого обладнання шляхом включення додаткових ознак індивідуальності, унікальності та неперіодичності, що, поряд із існуючим описом ознак логістики постачання матеріальних ресурсів, дозволяє виявити особливі характеристики логістики постачання негабаритних товарів з метою їх можливої стандартизації та повторювальності (с. 35-37, 67-68, 70-72 дисертації).

Удосконалено процес логістики постачання виробничого обладнання на підприємство, який, на противагу існуючим підходам, передбачає оптимізацію вибору постачальників елементів виробничого обладнання, враховуючи його характеристики, а також визначення найбільш вигідних способів постачання цих елементів(с. 54-58 дисертації).

Отримало подальший розвиток кваліфікаційні оцінки, процес та критерії вибору постачальників логістичних послуг з організації перевезення негабаритних елементів виробничого обладнання, які разом із використанням традиційних критеріїв вибору, таких як ціна, якість, терміновість, умови оплати, підвищують статус критерію до визначального рівня умов поставки, зокрема, можливість транспортування до місця інсталяції (с. 160-171 дисертації).

Удосконалено підхід щодо подовження життєвого циклу логістичного продукту на прикладі транспортування негабаритних товарів, який, на відміну від існуючих синтетичних підходів, ґрунтується на структуруванні логістичного продукту транспортування негабаритних товарів з метою виокремлення окремих елементів, щодо яких можна уникнути унікальності та досягти відповідної «семістандартності» (с. 183-189 дисертації).

Отже, положення наукової новизни сформульовані належним чином, характеризуються високим рівнем обґрунтованості. Розроблені дисертанткою підходи, методи, моделі та механізми спрямовані на підвищення логістики постачання виробничого обладнання на підприємство.

Дисертація написана грамотно, стиль викладу в ній матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує легкість і доступність їхнього сприйняття для читача. В роботі максимально обмежено використання складнопідрядних конструкцій, які заважають однозначному трактуванню позицій автора, дисертація насичена професійною термінологією. Робота

характеризується однозначністю, послідовністю, точністю викладу фактів, читається цікаво. Кількість додатків, їх наповненість та структура свідчать про великий обсяг розрахунків, проведених для обґрунтування основних положень дисертації.

5. Теоретична та практична значимість отриманих результатів дослідження

Отримані автором результати мають і значне прикладне значення та полягають у розробці науково-прикладних положень, що дозволяють забезпечити систему логістики постачання виробничого обладнання на підприємство.

Практичне втілення отримав і запропонований дисертанткою напрям вирішення проблеми логістики постачання виробничого обладнання на підприємство. Важливу роль у логістики постачання виробничого обладнання на підприємство відіграє обґрунтування теоретико-методичних засад логістики постачання виробничого обладнання інвестиційних товарів для підприємств, в т.ч. паливно-енергетичного комплексу та розробкою практичних рекомендації щодо її реалізації.

Основні рекомендації та розробки дисертаційної роботи отримали схвалену позитивну оцінку і впроваджені в організаціях (установах, підприємствах), що підтверджено відповідними довідками, а саме у діяльність:

- компанії «РЕТЕСКИ» (довідка № 10-48 від 07.05.2021 р.);
- ТзОВ Технології зеленого простору (довідка № 7-18/122 від 08.07.2021 р.),
- ТзОВ «Холдингова компанія «Квадратний метр» (довідка № 568/2 від 24.06.2021 р.).

Окремі результати дисертаційної роботи впроваджені у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» та використовуються під час викладання дисципліни «Логістика постачання» (для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 075 «Маркетинг»), «Логістичне обслуговування» (для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» (спеціалізація «Логістика»), «Транспортна логістика» (для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» (спеціалізація «Логістика»), «Логістика та управління ланцюгами поставок:

поширення європейського досвіду» (дисципліна вибіркового блоку для студентів всіх спеціальностей університету першого (бакалаврського) рівня вищої освіти) (довідка № 67-01-1468).

6. Відповідність змісту автореферату та опублікованих праць основним положенням дисертації

Публікації Рикованової Ірини Сергіївни відображають основний зміст дисертаційної роботи. За темою дисертації опубліковано 32 наукові праці, що дають авторці право на публічний захист дисертації. Рикованова І.С. є автором (співавтором) 1 монографії, яку опубліковано за результатами наукових досліджень.

Основні положення дисертаційного дослідження розглянуто та схвалено на 17 міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: Маркетинг та логістика в системі менеджменту (Львів, 6-8.11.2008 р.; 4-6.11.2010 р.; 08.10.2012 р.; 6-8.11.2014 р.; 3-5.11.2016 р.; 25-27.10.2018 р.; 22.10.2020 р.); Обліково-аналітичне забезпечення менеджменту підприємства (23-24.10.2009 р.; 26-28.04.2012 р.); Экономические и управленческие технологии XXI века: теория и практика, подготовка специалистов (Петербург, 25.01.2010 р.); Університет у науковому полі країни (Львів, 18-19.12.2009 р.); Україна у європейському просторі. Проблеми бізнесу, політики, права (Львів, 29-30.04.2010 р.); Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури (Львів, 19-21.05.2011 р.); Логістика промислових регіонів (Донецьк, 6-9.04.2011 р.); Міжнародна науково-практична конференція присвячена 45-річчю ІНЕМ та 20-річчю ІПДО НУ «ЛП» (Львів, 10-12.11.2011 р.); Проблеми формування та реалізації конкурентної політики (Львів, 19-20.09.2013 р.); Управління інноваційним процесом в Україні: розвиток співпраці (Львів, 18-20.06.2020 р.), на наукових семінарах кафедри маркетингу і логістики впродовж 2013-2020 років. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише результати, які були отримані Риковановою І.С. особисто.

Автореферат за своїм змістом повністю відповідає основним положенням та висновкам дисертаційної роботи, відображає її структуру та логіку викладення матеріалу, в тому числі елементів наукової новизни.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Констатуючи, що представлена Риковановою І.С. дисертація є самостійним дослідженням, являє собою кваліфікаційну наукову роботу, яка носить завершений характер, містить наукову новизну, має теоретичну і практичну цінність, проте варто відзначити і деякі дискусійні положення та зауваження:

1. У цілому не заперечуючи структуру базової платформи логістики постачання виробничого обладнання на підприємство (рис. 1 автореферату с. 9; рис. 1.7 с. 47-49 дисертації) відмічу, що автором враховано тільки логістичні ризики. Проте виходячи із поняття логістичний ризик, що призводить до збитків або виникнення невдалого результату діяльності підприємства, пов'язаних із рухом матеріальних і супутніх потоків протягом логістичного ланцюга відмітимо необхідність врахування у платформі також і економічних та природно-екологічних ризиків.

2. У другому розділі «Аналізування умов та чинників системи логістичного обслуговування матеріальних потоків виробничого обладнання з особливими характеристиками» (с. 89-157 дисертації) здійснено аналіз ринку логістичних послуг у сфері постачання виробничого обладнання, який є досить ґрунтовним та детальним, проте, на мою думку, потребує уточнення кількості підприємств та обсяги негабаритних перевезень, дослідження рівня конкурентоспроможності таких підприємств на ринку транспортних послуг.

3. Авторкою детально проведений аналіз енергетичної галузі України, структуру джерел первинної енергії, приведено приклади функціонування електрогенеруючих потужностей Франції, Німеччини, Польщі, що є досить позитивним (с. 93-95). Проте робота виграла б, якщо б авторка вказала на причини, пов'язані з функціонування електрогенеруючих потужностей, виявила співставлення таких причин в Україні та за кордоном, запропонувала шляхи усунення недоліків та перспективи розвитку для нашої країни.

4. Авторкою проведено аналіз ризиків, що реалізувалися під час виконання проєкту зі зведення ВЕС «Старий Самбір-1», зокрема враховано ризики: недофінансування проєкту, невиконання зобов'язань постачальниками/виробниками обладнання, збільшення вартості інвестиційного проєкту, збільшення термінів виконання проєкту, розкрито їх зміст та шляхи усунення/мінімізації (табл. 2, с. 13 автореферату.; с. 111-117 дисертації). Робота виграла б, якщо б авторка надала оціночну характеристику досліджуваним ризикам. Це дало б більш чітке розуміння рейтингу більш важливих та

першочергових ризиків, які потрібно усунути.

5. В дисертаційній роботі авторка здійснює оцінку підпроцесів постачання в площинах «рівень/ступінь квазістандартності» та «стан ринку». Потребує уточнення, які підпроцеси маються на увазі (рис 4, с. 19 автореферату та рис. 3.6, с. 188 дисертації).

6. По тексту роботи здобувачка згадує про проєктну діяльність (с. 157, с. 178 дисертації), проте не уточнює походження та поняття даної дефініції. Доцільно було б уточнити, що під цим розуміється в межах логістики постачання виробничого обладнання на підприємство.

7. Авторкою досліджено 48 транспортних компаній, які надають пропозиції щодо організації перевезення негабаритного вантажу, з них 7 позиціонують себе як ті, що мають рівні логістичного обслуговування 3PL або 4PL (с. 14 автореферату та с. 152 дисертації) та 7 постачальників/підприємств логістичних послуг за пріоритетністю надання основної послуги (основна спеціалізація) – перевезення негабаритного та нестандартного вантажу (с. 16 автореферату). Потребує уточнення, чи це одні й ті ж підприємства чи різні, оскільки від цього залежать підсумки проведеного дослідження.

В цілому зазначені зауваження хоча і дещо знижують рівень дослідження, однак істотно не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

8. Загальна оцінка дисертації та її відповідність вимогам

Опонована дисертаційна робота Рикованової Ірини Сергіївни на тему «Логістика постачання виробничого обладнання на підприємство» є завершеним науковим дослідженням, яке виконаною на актуальну тему. Дисертація має теоретичну та практичну цінність, містить наукову новизну, достатньо аргументована. Робота побудована логічно, викладена літературною мовою.

Поставлену мету дисертації – обґрунтувати теоретико-методичні засади логістики постачання виробничого обладнання на підприємства та розробити практичні рекомендації щодо їх реалізації – досягнуто, завдання виконано, тему розкрито.

Зміст дисертаційної роботи відповідає поставленій меті та відбиває логіку дослідження. Наукові положення, висновки і рекомендації, представлені в роботі, достатньо обґрунтовані і підкріплені результатами аналізу значної кількості наукових джерел та інформації щодо діяльності окремих підприємств. Зміст дисертаційної роботи відповідає назві теми, засвідчує логічність та

завершеність дослідження і відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Анотує дисертацію в повній мірі відображає основні положення викладені в дисертаційному дослідженні, його наукову новизну і практичну цінність. Зміст анотує відповідає змісту дисертації.

У цілому дисертація відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, які висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, зокрема пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24 липня 2013 р. зі змінами та доповненнями, що є підставою для присудження її авторці Риковановій Ірині Сергіївні наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:
доктор економічних наук,
доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
ЗВО «Львівський університет бізнесу та права»

Петрик І.В.

Підпис д.е.н. Петрик І.В. засвідчую:
доктор економічних наук, професор, ректор
ЗВО «Львівський університет бізнесу та права»

Горбонос Ф.В.